

Akademikernes forslag til finansloven for 2017

Den 16. september 2016
Sag.nr. S-2016-449
Dok.nr. D-2016-15756
ks/asf/msa/kmr/st

Danmark er et rigt og velfungerende land med en stærk konkurrenceevne, men vi er udfordret på vækst og produktivitet, der ligger lavere end de lande, vi normalt sammenligner os med. Derfor er det vigtigt, at bevillingerne på finansloven er rettet mod, at Danmark fastholder sin plads blandt de rigeste og mest konkurrencedygtige lande i verden.

Det betyder, at de dele af finansloven, som politikerne har mulighed for at udøve indflydelse på, skal have fokus på investeringer i fremtidig vækst, på udvikling af ny viden og på uddannelse af de kommende generationer, så de kan matche kravene i et videns- og produktionssamfund som det danske, der er præget af store forandringer.

Digitaliseringen og automatiseringen af produktion og service stiller helt nye krav til virksomhederne og arbejdsmarkedet om at kunne omstille sig til den nye virkelighed. De store virksomheder er godt med, mens udfordringen er langt større for flertallet af SMV'erne, som bl.a. har svært ved at få den rette arbejdskraft til at drive udviklingen. Vi skal sikre gode rammer for, at virksomhederne kan få den rigtige arbejdskraft, og at viden, produktion og service kan udvikles i tæt forening med virksomhederne. Det skal bevillingerne på finansloven bl.a. bidrage til.

På arbejdsmarkedet bliver udfordringen både at håndtere de nye kompetencekrav og at skabe nye rammer for det stigende antal selvstændige og atypisk ansatte, fx freelancere, konsulenter og løst ansatte. Forandringerne kan give mange nye muligheder, men kan også lægge pres på det psykiske arbejdsmiljø både for lønmodtagere og atypisk ansatte.

Akademikerne vil derfor pege på fire strategiske felter, der bør være nye bevillinger til på finansloven:

- 1) Vi skal sætte flere ressourcer af til forskning og uddannelse - udgifter som ikke er en belastning for samfundsøkonomien, men en investering i udviklingen af fremtidens videns- og produktionssamfund.
- 2) Vi skal investere i nye videnvirksomheder, og med den danske erhvervsstruktur - med mange små og mellemstore virksomheder - er det nødvendigt både at investere i ordninger, der kan sikre SMV'erne den relevante viden og arbejdskraft, og at øge iværksætteraktiviteten.
- 3) Vi skal sikre, at også virksomhederne i vækstbrancherne over hele landet og de statslige arbejdspladser, som flytter, kan skaffe den rette højtuddannede arbejdskraft.
- 4) Som noget helt grundlæggende skal der være ressourcer til at sikre et godt psykisk arbejdsmiljø - og dermed også større arbejdsglæde og højere produktivitet.

Akademikerne foreslår:

1. Genopretning af bevillingerne til uddannelse og forskning på 2015-niveau – og stabile bevillinger til institutionerne
2. Prioritering af ressourcer til implementering af reformen på de gymnasiale uddannelser
3. Vækstpiloter i virksomheder over hele landet
4. Øget ambitionsniveau for iværksætterpilotordningen
5. Pulje til målrettet opkvalificering og match af medarbejdere og virksomheder indenfor vækstbrancherne
6. Flere ressourcer til flytning af statslige arbejdspladser
7. Lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø
8. Pulje til stressforebyggelse og fastholdelse på virksomhedsniveau

Akademikernes forslag til finansloven for 2017:

1. Genopretning af bevillingerne til uddannelse og forskning til 2015-niveau – og stabile bevillinger til institutionerne

Finansloven for 2016 betød væsentlige besparelser på forskning og uddannelse, så Danmark kun med nød og næppe fastholdt offentlige forskningsinvesteringer på 1 pct. af BNP. Godt nok blev basisbevillingerne friholdt for besparelser i denne omgang, men de eksterne midler til fx Det Frie Forskningsråd og Innovationsfonden blev mindre, og dermed blev der også færre midler til forskningen på universiteterne. Tilsvarende blev alle de videregående uddannelser, samt gymnasierne, ramt af besparelser med omprioriteringsbidraget, som betød færre penge til undervisningen i en tid, hvor der ellers lægges stor vægt på kvaliteten.

Akademikerne foreslår, at niveaet for de statslige bevillinger til forskning og uddannelse på finansloven for 2017 bliver genoprettet, så bevillingerne som minimum kommer til at svare til bevillingerne for 2015. Vi ønsker derfor omprioriteringsbidraget på uddannelsesområdet og besparelserne for forskningsområdet for perioden 2017-2019 annulleret. Der skal i en årrække fremover være sikkerhed for et stabilt bevillingsniveau – gerne på et højt niveau i forhold til de videnregioner, vi konkurrerer med – så bevillingerne ikke svinger op og ned. Det indebærer, at ordningen med den treårige bevillingshorisont på finansloven skal fortsætte. For at kunne sikre en høj kvalitet i uddannelse og forskning er det afgørende, at forsknings- og uddannelsesinstitutionerne kan regne med et stabilt bevillingsniveau.

2. Prioritering af ressourcer til implementering af reformen på de gymnasiale uddannelser

De gymnasiale uddannelser bidrager til, at Danmark har dannede og uddannede unge mennesker. I 2017 står uddannelserne over for en omfattende reform, der skal gøre dem endnu bedre. Disse opgaver synes vanskelige at løfte, når der samtidig er krav om bidrag til omprioritering på 2 pct. igen i 2017. Samtidig er de almene gymnasier allerede underlagt en nedskæring svarende til 3,5 pct. af tilskuddet i 2017, for at politikerne kunne finansiere EUD-reformen. Akademikerne anbefaler derfor at prioritere det gymnasiale område ved som minimum at friholde det for besparelser på finanslov 2017, så vi kan fastholde uddannelsernes kvalitet og implementere reformen på en hensigtsmæssig måde.

3. Vækstpiloter i virksomheder over hele landet

For at øge vækst, innovation og produktivitet i de private virksomheder skal der være langt flere højtuddannede ansat – ikke mindst i de små og mellemstore virksomheder. Som en del af finansloven for 2016 blev der afsat 40 mio. kr. over fire år til, at virksomhederne i landdistrikterne kan få tilskud til at ansætte en højtuddannet medarbejder til innovationsprojekter. Det er en god start, men Akademikerne ser ingen grund til, at denne mulighed forbeholdes virksomheder i bestemte dele af landet.

Akademikerne foreslår derfor, at vi udbreder vækstpilotordningen til hele landet, så virksomheder med ambitioner om øget innovation og vækst får et ekstra incitament til at ansætte højtuddannede medarbejdere. Innovationsfonden vil fortsat kunne administrere den udvidede ordning, og et ekstra beløb i størrelsesordenen 60 mio. kr. over fire år vil give den samlede ordning et fornuftigt volumen.

4. Øget ambitionsniveau for iværksætterpilotordningen

Iværksætterpilotordningen forvaltes af Innovationsfonden og retter sig mod de nyuddannede talenter fra de videregående uddannelser, som har en innovativ iværksætteridé og ambition om at starte en ny virksomhed. Der har i 2015 og 2016 været afsat 15 mio. kr. om året til ordningen, som har givet økonomisk støtte til ca. 40 talenter om året. Der har været stor søgning om at blive optaget på ordningen, og kvaliteten af projekterne har været høj. Innovationsfonden arbejder pt. på at iværksætte en egentlig effektevaluering af ordningen. Akademikerne foreslår at gøre forsøgsordningen Iværksætterpilot til en permanent ordning, og at fordoble bevillingen på finansloven/i Innovationsfonden, dvs. til 30 mio. kr. årligt. Endvidere anbefaler vi, at fonden fremadrettet lægger vægt på at sikre tværfaglige kompetencer/teams i de godkendte projekter.

5. Pulje til målrettet opkvalificering og match af medarbejdere og virksomheder indenfor vækstbrancherne

Der er et stort behov for øget geografisk og faglig mobilitet blandt specialiserede, højtuddannede ledige for at hindre mangelsituationer og

flaskehalse. Virksomhederne i yderområderne har svært ved at tiltrække og fastholde den specialiserede arbejdskraft, særligt den højtuddannede. Dette skyldes bl.a. manglende synlighed, placering af uddannelsesinstitutioner samt manglende værktøjer til at håndtere dette. Beskæftigelsesreformen har ikke givet kommunerne incitament eller værktøjer til at arbejde tværkommunalt endsige tværregionalt, og den nye regionale arbejdsmarkedsregionsstruktur hindrer direkte, at der findes et relevant kursusudbud til de virksomheder, der efterspørger flere specialiserede medarbejdere – bl.a. indenfor teknik og IT. Dette er en alvorlig væksthæmmer og skaber ulighed mellem virksomheder i yderområder og i byzoner – til skade for et sammenhængende Danmark.

Akademikerne foreslår derfor en pulje på 50 mio. kr. til målrettet opkvalificering og match af medarbejdere og virksomheder inden for vækstbrancherne og på tværs af regionale arbejdsmarkedsregioner. Der skal desuden være en arbejdsgruppe til udvikling heraf bestående af relevante aktører, herunder større kommuner, regioner, universiteter samt arbejdsmarkedets parter.

6. Flere ressourcer til flytning af statslige arbejdspladser

Flytningerne af de statslige institutioner er i fuld gang. Det forgangne år har dog vist, at udgifterne alene til anlægsdelen langt overstiger det i 2016 afsatte beløb på 400 mio. kr. De ufinansierede udgifter på op mod 55 pct. skal forventeligt tages af de ordinære budgetter på de enkelte ministerområder. Det vil - oven i flytningerne i sig selv - betyde endnu større kompetencetab i de statslige sagsbehandlingsenheder mv., hvilket vil betyde produktivitetstab for de erhverv, bl.a. landbrug, som har brug for en velfungerende statslig sagsbehandling og tilsyn. Hertil kommer, at flytningen af Udlændingestyrelsen med over 300 arbejdspladser til Næstved endnu ikke er med i de økonomiske beregninger, idet det har vist sig vanskeligt at finde egnede bygninger. Regningen for den samlede udflytning bliver derfor endnu højere end aktuelt forventet.

Samtidig viser det sig særdeles vanskeligt at flytte mange af de specialiserede medarbejdere. Der forventes derfor at blive et stort videntab i de flyttende institutioner, og det vil skabe et stort behov for kompetenceudvikling for nyansatte. Derudover har beskæftigelsesaktører forsøgt sig med konkrete indsatser med det formål at opkvalificere højtuddannede ledige til de mange vakante stillinger via værktøjer inden for det ordinære beskæftigelsessystem, men det giver ingen jobeffekt. Dette er særlig problematisk inden for opgaver med krav om højtuddannet teknisk viden (herunder også IT) eller naturfaglig viden (herunder også jordbrug), men det er også en udfordring inden for bl.a. juridisk bistand.

Akademikerne foreslår derfor, at finansloven for 2017 kommer til at indeholde 450 mio. kr. til flytning af statslige arbejdspladser. Pengene fordeles på en pulje på 350 mio. kr., som de pågældende statslige arbejdspladser kan søge til at få hele flytningen godt i mål; en 50 mio. kr. pulje til kompetenceudvikling for de nye statslige medarbejdere, som bevilges til Kompetencesekretariatet samt 50 mio. kr. til at skabe øget mobilitet via opkvalificering af relevante ledige på tværs af regioner og kommuner. Vi foreslår nedsat en tværgående arbejdsgruppe til udformning og udmøntning af mobilitets- og opkvalificeringspuljen bestående af

relevante fagforeninger, berørte arbejdsgivere, jobcentre, universiteter og andre relevante uddannelsesinstitutioner.

Side 5 af 5

7. Lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø

Dårligt psykisk arbejdsmiljø kan medføre alvorlige konsekvenser for den enkeltes helbred og arbejdsevne samt for produktiviteten på arbejdspladserne. Akademikerne har gennemført en undersøgelse af det psykiske arbejdsmiljø med svar fra 28.000 akademikere. Den viser, at medarbejdere, der har et rigtig godt psykisk arbejdsmiljø, er op til 37 pct. mere produktive end medarbejdere, der har et dårligt psykisk arbejdsmiljø. Akademikernes Arbejdsmiljøundersøgelse viser også, at 58 pct. af lederne kun i begrænset omfang mener, at de er fagligt godt klædt på til at sikre et godt psykisk arbejdsmiljø blandt medarbejderne. Undersøgelsen viser videre, at 62 pct. lederne ser det som en større udfordring at håndtere udfordringer med det psykiske arbejdsmiljø end det fysiske arbejdsmiljø.

Akademikerne foreslår derfor, at der på finansloven afsættes 20 mio. kr. til et treårigt forsøgsprojekt rettet mod at uddanne ledere i psykisk arbejdsmiljø. Målgruppen er den gruppe ledere i den offentlige og private sektor, der har udfordringer med at håndtere det psykiske arbejdsmiljø på arbejdspladsen. Der skal være en evaluering af forsøgsprojektet, så vi kan få erfaringer med effekterne af øget lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø.

8. Pulje til stressforebyggelse og fastholdelse på virksomhedsniveau

For at undgå at flere kommer på offentlig forsørgelse grundet psykiske helbredsproblemer er det afgørende, at virksomhederne bliver bedre til at forebygge og håndtere stresstilfælde blandt de ansatte. Trods indsatsen på området, er der fortsat et stort behov for viden om og støtte til dette arbejde på arbejdspladserne. Akademikernes Arbejdsmiljøundersøgelse viser, at produktiviteten er ca. 30 pct. højere for akademikere, der i meget lav grad er stressede, sammenlignet med akademikere der i meget høj grad er stressede. Akademikerne ønsker således, at indsatsen for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø på arbejdspladserne styrkes.

Akademikerne foreslår derfor, at der på finansloven afsættes en pulje på 15 mio. kr. til en forsøgsordning, der har til formål at støtte virksomhederne i deres stressforebyggelses- og fastholdelsesarbejde. En sådan indsats vil yderligere medvirke til øget vækst og produktivitet for virksomhederne.

Midlerne til at finansiere de ovennævnte forslag 7 og 8 skal tages fra de uforbrugte midler i Fonden for Forebyggelse og Fastholdelse, hvor der pt. står 417 mio. kr. Disse midler skal bruges til at forbedre arbejdsmiljøet, sådan som det har været intentionen fra begyndelsen.